

KITAIBELIA	XII. évf. 1. szám	pp.: 66-72.	Debrecen 2007
------------	-------------------	-------------	---------------

Adatok a Heves-Borsodi-dombság és az Upponyi-hegyhát flórájához I.

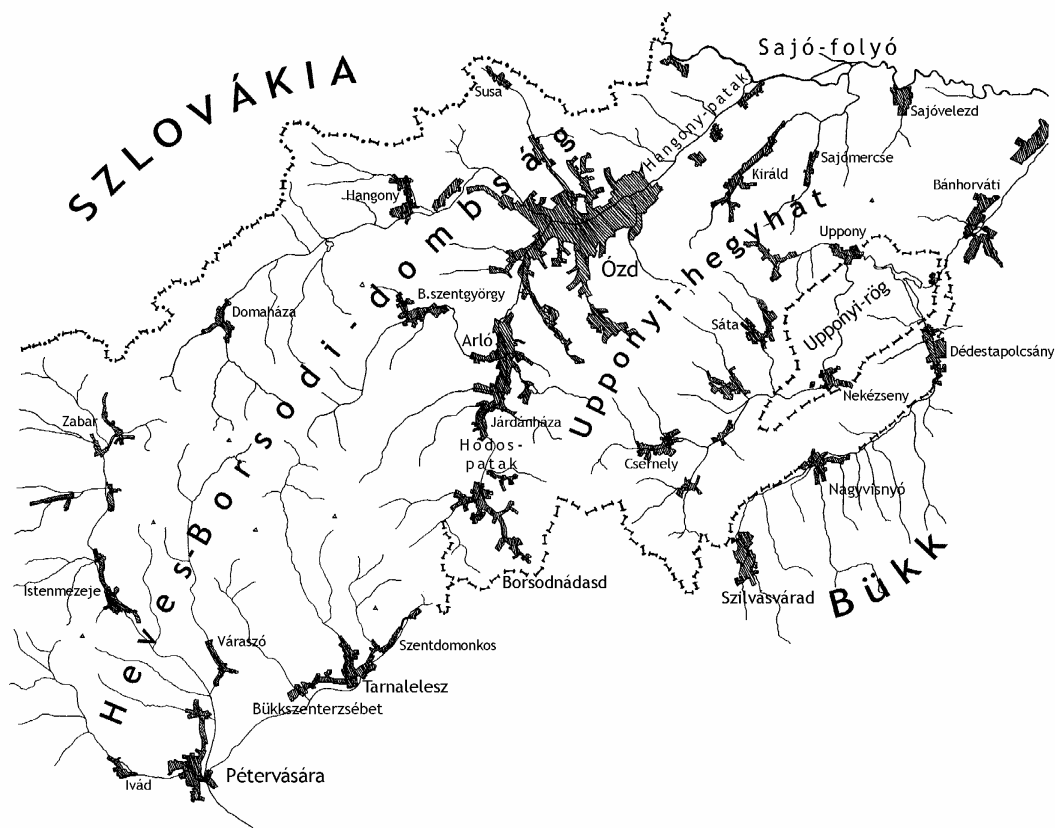
BERÁNEK Ábel

H-3600 Ózd, Bolyki főút 107. fszt. 2.

Bevezetés

Jelen közleményben az 1998-2005 között gyűjtött florisztikai adataim egy részét adom közre. A vizsgált terület a főleg oligocén homokkőből álló Heves-Borsodi-dombság, valamint az igen változatos földtani felépítésű (miocén andezit, homokkő, agyag, kavics és tufa) Upponyi-hegyhátat foglalja magába, a főként mészkőből felépülő Upponyi-rögöt is beleértve. Az Upponyi-hegyhát és Heves-Borsodi-dombság határának - célszerűségi okokból - a Hangony- és Hódos-patakokat tekintetem, valamint a 25. számú főutat a Hódos-patakba „ágazásáig” (ez utóbbi szaggatott vonallal jelölve Borsodnádastól délre). A Bükk és az Upponyi-hegyhát, valamint az Upponyi-rög határának meghúzósa VOJTKÓ (2001) munkája alapján történt (a határvonalak szintén szaggatott vonallal jelölve).

1. ábra. A vizsgált terület térképe.

Kutatástörténet

A Heves-Borsodi-dombság első írott botanikai adatait BORBÁS Vince (1875, 1877) adja, aki Zabar mellől közöl néhány fajt, valamint a Lelesz menti erdőkből említ néhány páfrányt. LENGYEL Géza (1906) ennél jóval részletesebb - hosszú fajlistával kiegészített - leírást ad Heves-megye északi részéből. BUDAI 1914-es

cikkében néhány jelentősebb adatot említ Ózdról (*Ranunculus lingua*, *Reseda phyteuma*, *Lotus glaber* és *Plantago arenaria*). SOÓ Rezső (1937) mátrai flóraművében részletesen feldolgozza a Heves-Borsodi-dombság Heves megyéhez tartozó összes addigi adatát, 1943-as bükki flóraművébe pedig bedolgozza BUDAI ózdi gyűjtéseit. KOVÁCS Margit (1962, 1963) és KOVÁCS - MÁTHÉ (1964) számos cönológiai felvételt közöl a dombság patakmenti és sziklagyepi társulásaiból. A tájegység flórájának kritikai elemzését SUBA János (1963, 1969) készíti el, aki a megelőző időszak összes adatát, valamint saját, KOVÁCS Margit és MÁTHÉ Imre gyűjtéseit is közreadja. 1968-69-ben a terület flórája két jelentős fajjal gazdagodik: 1968-ban ZILAHY Aladár a *Dentaria glandulosa*, míg 1969-ben CZENTHE Botond és CZENTHE Huba a *Primula vulgaris* előfordulásáról tudósítanak. (ZILAHY adatát SUBA (1969) már cönológiai felvételekkel kiegészítve közli.) A dombvidék mohaflórájához BAKALÁR Sándorné és mtsai (1975) és VÖRÖSS László Zsigmond (1985) szolgáltat jelentős adatokat. Számos új fajt közöl a területről BENEDEK Ottó és ZAY Andrea (1987) (Heves megyéből - bár ezen adatok egy részének megléte bizonytalan), és BARTHA Csaba (1997) (a Borsod megyei Hangony-völgyből). BÁNKUTI Károly és VOJTKÓ András 1995-ben a tájegység *Sonchus palustris* előfordulásairól tudósít. SÜLYOK József és MOLNÁR V. Attila 1996-ban a hazai flórára új *Epipactis pontica* előfordulását közli - cönológiai felvételekkel kiegészítve - az arlói Gyepes-völgyből. LÁJER Konrád (1998, 2003) a Hódos-völgy magassásosából a *Ranunculus lingua*-t, míg Arló mellől *Caricetum paniceo-nigrae*-ből cönológiai felvételt közöl. SÜLYOK József és SCHMOTZER András (1999) számos jelentős taxon előfordulásáról ad hírt a tájegységből. Szórványadatokat találunk SRAMKÓ és mtsai (2003) cikkében és a BÁNKUTI Károly (1998-99, 2000) által feldolgozott GOTTHÁRD-gyűjteményben.

Az Upponyi-hegyhát területéről jóval kevesebb adat áll rendelkezésre. Az elsősorban a Bükköt kutató BUDAI József (1914) itt is számos helyen megfordul. Néhány adatot találunk HULJÁK János (1927, 1933) és ZÓLYOMI Bálint (1928, 1934) cikkeiben elsősorban Uppony és Dédes térségéből. SOÓ Rezső (1943) összefoglaló cikkébe az előző művek adatait, valamint BUDAI, BOROS és IGMÁNDY gyűjtéseit is bedolgozza. KOVÁCS Margit (1957) a *Trifolium fragiferum* és *Carex hordeistichos* előfordulásáról tudósít. BAKALÁR Sándorné és mtsai (1982-83) cikkükben megemlítik a *Cypripedium calceolus* Csernely melletti előfordulását. BÁNKUTI és VOJTKÓ (1995) e tájegységből is számos *Sonchus palustris* előfordulást közöl. VOJTKÓ András (1994, 1995, 1999) Uppony és Dédes térségéből ad hírt számos taxonról, majd Bükki flóraművébe (2001) az összes megelőző upponyi és dédesi adatot felveszi. SCHMOTZER András (1997) Szilvásvár és Nagyvisnyó, SÜLYOK és SCHMOTZER (1999) az Upponyi-hegyhát számos térségéből szolgál értékes adatokkal.

Florisztikai adatok

A nevezéktan és a fajok sorrendje SIMON (2001) könyvét követi. A lelőhelyek megnevezése az 1: 10000 EOVS térképek elnevezései szerint történt, melytől csak akkor tértem el, ha az előfordulás nem volt egyértelműen elnevezéshez köthető. Ilyen esetekben egy közeli, jól lokalizálható helyhez vagy a legközelebbi elnevezéshez kapcsoltam - magyarázattal kiegészítve - az előfordulást. A rövidítések és jelzések magyarázata: *: A Heves-Borsodi-dombságra irodalmi adattal nem rendelkező taxon. +: Az Upponyi-hegyhát irodalmi adattal nem rendelkező taxon. **H**: A debreceni SOÓ Rezső herbáriumban adatát egyik tájegységre sem találtam. **HBd**: Heves-Borsodi-dombság; **Uh**: Upponyi-hegyhát; **Ur**: Upponyi-rög.

P.5. *Lycopodium clavatum* L.: **H HBd** - Borsodszentgyörgy: A Csanáros-bérc északi aljában. Fenyőelegyes mézskerülő erdő szélén, az erdőgazdasági út mellett két ponton. Üsnök-völgy: Mézskerülő bükkösben. Hangony: Szoros-völgy: A völgy elején, üde mézskerülő bükkös szélén néhány növény. Tarnalelesz: Remete-völgy. Fiatalabb lucos szélén, földút oldalában.

P.8. *Equisetum telmateia* Ehrh.: Magaskórósokban, üde erdők szélén. **HBd** - Arló: Bábos-völgy, Gyepes-völgy, Keresztenyik-völgy, Remete-völgy; Hangony: Nagy-Golotka-völgy.

P.9. *Equisetum sylvaticum* L.: **H** Üde völgyalji bükkösben néhány tő. **HBd** - Arló: a Vizes-lápa-bérctől északra lévő völgyben.

P.13. *Equisetum ramosissimum* Desf.: Ritkás erdeifenyves szélén és szárazgyepben. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy; Hangony:

Üsnök.

P.14. *Equisetum hyemale* L.: **H** Üde völgyalji bükkösökben. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Kántor-lápa, Nagy-Járnok-völgy.

P.24. *Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn: Mézskerülő bükkös növénye. **HBd** - Arló: Dobronya-fő.

P.27. **Phegopteris connectilis* (Michx.) Watt.: **H HBd** - Domaháza: Kő-kút-Bikk. A völgy elején *Gymnocarpium dryopteris* társaságában két tő völgyalji bükkösben. Hangony: Az István-kút közelében. Bükkös szélén, kidőlt bükkfa gyökérzete által megőrzött földön, mindössze két tő. A levelek spóratartó nélküliek.

P.31. *Asplenium adiantum-nigrum* L.: **H** Árnyasabb homokkősziklákon, főleg délies kitettségekben kb. 50 tő. **HBd** - Arló: Bábos-bérc.

P.37. *Asplenium scolopendrium* L.: **H** Vízfolyás melletti nedves homokkősziklán 1 tő. **HBd** -

- Borsodszentgyörgy: Kántor-lápa. Első - ennél jóval nagyobb egyedszámú - adatát BARTHA Csaba adja a Bábos-völgy szurdokerdejéből.
- P.45. *Polystichum aculeatum* (L.) Roth: **H** Völgyalji bükkösben néhány növény. **HBd** - Tarnalelesz: Szarvas-kő-völgy.
- P.52. *Dryopteris dilatata* (Hoffm.) A. Gray: Völgyi bükkösben lévő homokkősziklán 1 spórás tő. **HBd** - Hangony: Nagy-Golotka-völgy.
- P.53. *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm.: **H** Meredek szurdokban, üde bükkös humuszban gazdag talaján ritka. **HBd** - Arló: Bábos-völgy.
- P.57. *Polypodium interjectum* Shivas: **H** Sziklaerdőben nem ritka. **Ur** - Uppony: Upponyi-szoros (az északi kitettségű oldalon).
7. +*Nigella arvensis* L.: Zavart félszáraz és nyílt gyepekben. **HBd** - Domaháza: Répás-verő; Ózd: Hársas-alja; Tarnalelesz: Pap-völgy; Zabar: Hosszú-föld. **Uh** - Járdánháza: Szalínca.
10. *Actaea spicata* L.: Üde bükkösben. **Uh** - Ózd: Ladány-völgy.
16. *Aconitum vulparia* Rechb.: **H** Völgyalji bükkösben néhány növény. **HBd** - Hangony: Nagy-Golotka-völgy.
26. *Pulsatilla grandis* Wender.: Nyíltabb sztyepréten. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy.
27. *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill. subsp. *nigricans* (Störck) Zamels: Déli kitettségű füves lejtőn. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy.
85. *Aruncus dioicus* (Walter) Fernald: **H** Üde völgyalji bükkösökben és gyertyánegyes erdőkben. **HBd** - Arló: Gecse-lápa (néhány növény, nem virágoznak), Palina-völgy (a Nagy-Nádú-völgy és Gecse-lápa között kb. 50 töve); Borsodszentgyörgy: Darázsfészek, Kémének-völgy (itt 1 tő, nem virágozik), Nagy-Járnok-völgy (és néhány mellékvölgyében); Hangony: az István-kút-tető északi szurdokában kb. 50 tő.
172. **Alchemilla subcrenata* Buser: **H** Gyertyános szélén lévő magaskórós réten 7 tő 2001-ben. **HBd** - Arló: Vajda-vár-völgy. Legutóbb, 2004 augusztusában csak egyetlen, virágzó tövét találtam.
257. *Chamaecytisus hirsutus* L. subsp. *ciliatus* (Wahlbg.) Rothm.: **H** Sziklás melegkedvelő tölgyesben. **HBd** - Hangony: Hilye-kő.
297. *Trifolium alpestre* L.: Félszáraz és cserjésedő gyepekben. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy; Ózd: Borbás-hegy, Szil-tető. **Uh** - Ózd: Bükk-hegy.
319. *Coletea arborescens* L.: Délies kitettségű füves lejtőkön, melegkedvelő tölgyesekben. **HBd** - Arló: Vas-hegy; Bükkszenterzsébet: Nagy-kő; Tarnalelesz: Völgyi-Szarvaskő. **Uh** - Arló: a Csahó-völgy déli oldalában; Járdánháza: Szalínca.
324. *Astragalus cicer* L.: Félszáraz gyepekben ritka. **HBd** - Ózd: Akasztó-domb.
327. **Astragalus austriacus* Jacq.: **H** Déli kitettségű nyílt száraz gyepekben. **HBd** - Ózd: Szil-tető.
368. *Lathyrus latifolius* L.: Délies kitettségű füves lejtők, szegélytársulások növénye. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Sipkás-tető; Ózd: Borbás-hegy. **Uh** - Járdánháza: Szalínca.
370. **Lathyrus hirsutus* L.: **H** Vetések szélén, zavart gyepekben. **HBd** - Ózd: Szilasalja-hegyes. **Uh** - Ózd: Bükk-hegy, Kőbánya-tető.
380. *+*Thymelaea passerina* (L.) Coss. et Germ.: **H** Nyílt gyepekben, kapált szőlőkultúrában, lóherevetés szélén nem ritka. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy; Domaháza: Répás-verő; Ózd: Hársas-alja, Nagy-verők, Szomolya; Tarnalelesz: Pap-völgy. **Uh** - Járdánháza: Szalínca.
405. +*Chamaenerion dodonaei* (Vill.) Holub: **H** A kohósalakkal feltöltött völgyben szórványos, néhány helyen az egyedüli pionír. **Uh** - Farkaslyuk: Hétes-völgy.
421. *Polygala major* Jacq.: Félszáraz gyepekben. **HBd** - Ózd: Körte-völgy. **Uh** - Járdánháza: Szalínca.
435. +*Impatiens parviflora* DC.: Bükkösben. **Uh** - Sajónémeti: Aszó-tető.
455. *Chaerophyllum aromaticum* L.: Magaskórós társulások növénye. **HBd** - Arló: Gyepes-völgy, Keresztenyik-völgy; Borsodszentgyörgy: Palina-völgy; Hangony: István-kút, Nagy-Golotka-völgy; Tarnalelesz: Nagy-völgy.
468. *Caucalis platycarpus* L.: Zavart homokkő sziklagyepekben. **HBd** - Bükkszenterzsébet: Nagy-kő.
475. **Bupleurum rotundifolium* L.: **H** Búzások szélén. **HBd** - Ózd: Körtvészer, Piszkor-völgy.
491. *Berula erecta* (Huds.) Coville: Forrásoknál. **HBd** - Arló: Remete-kút; Domaháza: Sípos-kút.
514. *+*Peucedanum cervaria* (L.) Lap.: **H** Félszáraz gyepekben, szegélynövényzetben. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy; Ózd: Borbás-hegy, Szilasalja-hegyes. **Uh** - Arló: Csahó-völgy.
518. **Peucedanum alsaticum* L.: **H** Félszáraz gyepekben, szegélytársulásban. **HBd** - Ózd: Borbás-hegy, Szilasalja-hegyes.
594. *Adoxa moschatellina* L.: **H** **Ur** - Nekézseny: Felső-völgy. Erdészeti úton, gyertyánegyes erdőben. Uppony: Upponyi-szoros. Az északi kitettségű sziklán, szikla- és szurdokerdőben. A szurdokerdőben tömeges. Utóbbi adat BUDAI gyűjtésének megerősítése (ap. Soó 1943).
615. *Linum hirsutum* L.: Lejtősztyepréteken, félszáraz és száraz gyepekben gyakori. **HBd** - Ózd: Borbás-hegy, Körte-völgy; Tarnalelesz: Pap-völgy; Zabar: Hosszú-föld. **Uh** - Ózd: Kőbánya-

- tető.
616. *Linum tenuifolium* L.: Száraz gyepek gyakori növénye. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy; Ózd: Hársas-alja. **Uh** - Ózd: Kőbánya-tető, Rózsadomb.
617. *Linum austriacum L.: **H** Nyíltabb lejtősztyepréten és száraz gyeppen. **HBd** - Ózd: Borbás-hegy, Hársas-alja.
623. *Geranium phaeum* L.: Völgyalji bükkösök és gyertyánosok növénye. **HBd** - Arló: a Vizes-lápa-bértcől északra lévő völgyben.
625. *Geranium lucidum* L.: **H** Szurdokerdőben, a sziklák alatt. **Ur** - Uppony: Upponyi-szoros (az északi kitettségű sziklán). BUDAI adatának megerősítése (ap. SOÓ 1943).
629. **Geranium columbinum* L.: **H** Gyomos szántóföldön. **HBd** - Domaháza: Hintós.
635. *Geranium sanguineum* L.: Száraz gyepek, sztyeprétek növénye. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy. **Uh** - Arló: A Csaó-völgy déli oldalában.
636. *Geranium palustre* Torn.: Magaskórósokban. **HBd** - Domaháza: Répás-völgy; Ózd: Hódos-völgy.
667. *+*Euphorbia exigua* L.: **H** Búzás szélén, erdővédelmi földcsávban, szőlősökben és lóherevetésben. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy; Ózd: Hársas-alja, Piszkor-völgy, Szomolya. **Uh** - Járdánháza: Szalınca.
690. *Asclepias syriaca* L.: Zavart gyepekben utak szélén. **HBd** - Arló: a Vas-hegy déli aljában; Domaháza: Répás-verő.
728. *Myosotis palustris* (L.) Nath. em. Rchb.: Patakmenti magaskórósban. **HBd** - Arló: Gyepes-völgy. SUBA 1968-ban említi a Gyepes-völgyből.
730. *Myosotis stricta Link: **H** Homokkő sziklagyepekben ritka. **HBd** - Tarnalelesz: Mocsolyási szikla, Pes-kő.
732. **Myosotis sparsiflora* Mikan: **H** Üde erdőszéli gyeppen, gyertyános szélén. **HBd** - Arló: Vajdavár-völgy.
743. *+*Cerinth minor* L.: **H** Felhagyott szántón, földút szélén. **HBd** - Ózd: Körtvészer; Sajópüspöki: Kőfej. **Uh** - Járdánháza: Szalınca.
754. *Teucrium montanum* L.: Nyílt száraz gyepekben, homokkő sziklagyepekben gyakori. **HBd** - Domaháza: Répás-verő; Hangony: Magas-hegy, Tartalóca-pusztja; Ózd: Borbás-hegy, Körtve-völgy, Nagy-verő, Szilasalja-hegyes, Szil-tető; Tarnalelesz: Pap-völgy, Pes-kő. **Uh** - Arló: Benéte-völgy, Csaó-völgy; Járdánháza: Szalınca; Ózd: Kőbánya-tető, Rózsadomb.
758. **Scutellaria hastifolia* L.: **H** Nedves réten ritka. **HBd** - Ózd: Nagy-fák-alja.
764. *Sideritis montana* L.: Nyílt száraz gyepekben, homokkő sziklagyepekben, szántóföldek szélén.
- HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy; Domaháza: Répás-verő; Ózd: Körtve-völgy, Nagy-verő; Hangony: Magas-hegy; Tarnalelesz: Kis-kő, Pap-völgy, Pes-kő. **Uh** - Járdánháza: Szalınca.
772. *Prunella grandiflora* (L.) Scholler: Félzáraz gyepekben. **HBd** - Ózd: Szil-tető. **Uh** - Járdánháza: Szalınca.
803. **Salvia aethiopsis* L.: **H** Száraz gyeppen ritka. **HBd** - Ózd: A Damjanich utca végén.
804. *Salvia austriaca* Jacq.: Száraz gyeppen ritka. **HBd** - Ózd: a Medvetanya feletti dombon.
810. *Calamintha sylvatica* Bromf. subsp. *sylvatica*: **H** Gyertyános tölgyesek, és üdébb tölgyesek növénye. **HBd** - Arló: Bábos-völgy, Gyepes-völgy; Hangony: Hangonyi-Renget-völgy.
859. **Misopates orontium* (L.) Rafin.: **H** Kapált szőlősben igen ritka. **HBd** - Ózd: Szomolya.
861. *Scrophularia vernalis* L.: **H** Montán jellegű bükkösben és vágásnövényzetben nem ritka. **HBd** - Tarnalelesz: Futyó-völgy.
921. *Globularia punctata* Lap.: **H** Nyílt szárazgyeppen nem ritka. **HBd** - Tarnalelesz: Pap-völgy. BENEDEK-ZAY (1987) említi elsőként a dombság területéről.
929. *Orobanche alba* Steph. var. *alba*: Nyílt száraz gyeppen. **HBd** - Tarnalelesz: Pap-völgy.
929. *Orobanche alba* Steph. var. *epithymoides*: Homokkő sziklagyeppen. **HBd** - Bükkcenterzsébet: Nagy-kő.
930. **Orobanche reticulata* Wallr.: **H** Degradált gyeppen ritka. **HBd** - Ózd: Szil-tető. 2001 óta a területet rendszeresen kaszálják, azóta nem láttam.
936. *Orobanche lutea Baumg.: **H** Sztyepréten néhány növény. **HBd** - Ózd: Borbás-hegy.
941. +*Orobanche elatior* Sutton: Száraz gyeppen ritka. **Uh** - Járdánháza: Szalınca.
1051. **Arabis auriculata* Lam.: **H** Homokkő sziklagyeppen ritka. **HBd** - Tarnalelesz: Mocsolyási szikla.
1091. *Reseda phyteuma* L.: **H** Szabad (legyalult) földfelszíneken, lóherevetés szélén, ásott gödör oldalában. Mindenütt csak néhány növény. BUDAI (1914) az Ózd körüli hegyoldalokon ritkaként említi. **HBd** - Ózd: Borbás-hegy, Hársas-alja. **Uh** - Járdánháza: Szalınca; Ózd: Kőbánya-tető.
1098. **Fumana procumbens* (Dun.) Gren. et Godr.: **H** Homokkő sziklagyepekben. **HBd** - Hangony: a Nagy-Tartalóca-völgy keleti oldalában (itt ritka); Ivád: Kis-Lyukas-kő, Nagy-Lyukas-kő.
1140. *Campanula cervicaria* L.: Száraz gyeppen az erdőgazdasági aszfaltút közelében. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Teresznek-völgy.
1145. *Campanula bononiensis* L.: Száraz és félzáraz gyepekben. **HBd** - Hangony: Magas-hegy; Ózd: Nagy-völgy, Szilasalja-hegyes.
1155. *Jasione montana* L.: **H** Északi kitettségű

- mészkerülő gyepekben gyakori. **HBd** - Hangony: Magas-hegy.
1184. *Inula helenium* L.: Degradáltabb üde réteken. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Szélső-lápa; Ózd: Nagy-fák-alja.
1264. **Artemisia pontica* L.: **H** Száraz gyepekben, mindkét helyen dombtetőn. **HBd** - Ózd: Szil-tető. **Uh** - Járdánháza: Szalinca.
1299. *+Cirsium eriophorum* (L.) Scop.: Völgyalji legelők és degradált rétek növénye. **HBd** - Hangony: Magas-hegy; Ózd: Borbás-hegy, Hársas-alja, Körtvészer, Nagy-fák-alja. **Uh** - Arló: Cсахó-völgy; Járdánháza: Szalinca.
1306. *Cirsium oleraceum* (L.) Scop.: Magaskőrösokban gyakori. **HBd** - Arló: Hódos-völgy; Hangony: Mocsolyástanya, Üsnök.
1351. *+Scorzonera austriaca* Willd.: Déli kitettségű szakadópart oldalában és a súvadás széli sztyepréten. **Uh** - Arló: A Cсахó-völgy déli oldalában.
1357. **Taraxacum serotinum* (W. et K.) Poir.: **H** Nyílt száraz gyepekben és lejtősztyepréten szórványos. **HBd** - Ózd: Szilasalja-hegyes, Szil-tető.
1365. *Sonchus palustris* L.: Patakmenti magaskőrösban és nádasban. **HBd** - Hangony: Mocsolyástanya, Üsnök; Ózd: Nagy-fák-alja.
1367. **Lactuca perennis* L.: **H** Homokkő sziklagyepék növénye. **HBd** - Bükkszenterzsébet: Nagy-kő; Tarnalelesz: Mocsolyási szikla, Pes-kő, Völgyi-Szarvaskő.
1410. *Pyrola minor* L.: **H HBd** - Borsodszentgyörgy: A Csanáros-bérc északi aljában, mézskerülő erdő szélén, közvetlenül az erdőgazdasági földút mellett kb. 20-30 növény. Darázs-fészek: Mézskerülő bükkös szélén, és az erdőgazdasági úton nem ritka. Üsnök-völgy: Fialat mézskerülő bükkösben. Hangony: Üsnök. Fialat lucos szélén (itt kb. 20 növény), valamint cserjésedő erdőgazdasági út oldalában (itt 20-30 tő). Tarnalelesz: Remete-völgy. Fialatabb lucos apró tisztásán, mohapárnában és a lucos melletti meredek parton *Lycopodium clavatum* társaságában néhány növény.
1413. *Pyrola rotundifolia* L.: **H** Mézskerülő bükkös szélén, és a már cserjésedő erdőgazdasági úton kb. 15-20 növény. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Darázs-fészek.
1414. *Monotropa hypopitys* L.: Gyertyános tölgyesben. **Uh** - Királd: Bótai-völgy.
1443. *Lychnis coronaria* (L.) Desr.: Fél-száraz gyepekben és tölgyesekben gyakori. **HBd** - Arló: Keresztenyik-völgy; Hangony: Magas-hegy; Tarnalelesz: Mocsolyási szikla, Pap-völgy, Vermes-völgy.
1462. *Dianthus deltooides* L.: Mézskerülő üdőbb gyepekben. **HBd** - Tarnalelesz: az Ökör-hegy déli lábánál. **Uh** - Ózd: Köles-hát.
1467. *Dianthus armeria* L.: Tölgyes szélén és zavart mézskerülő gyepekben. **HBd** - Arló: Gyepes-völgy; Domaháza: Nyárjasság.
1469. **Dianthus collinus* W. et K.: **H** Nyílt cseres-tölgyesben. **HBd** - Ózd: a Nagy-völgy felett a sárga turistajelzés mentén.
1731. *Allium senescens* L. subsp. *montanum* (F. W. Schm.) Janch.: Homokkősziklán néhány tucat növény. **HBd** - Arló: Gyepes-völgy.
1737. *+Lilium martagon* L.: Idős bükkösben 1 tő. **Uh** - Ózd: Ladány-völgy.
1749. **+Ornithogalum pyramidale* L.: **H** Degradált száraz gyepekben helyenként gyakori. **HBd** - Ózd: Hársas-alja, Körtvészer. **Uh** - Járdánháza: Szalinca; Ózd: Rózsadomb.
1761. *Maianthemum bifolium* (L.) F. W. Schm.: Völgyalji üde bükkösök növénye. **HBd** - Arló: Keresztenyik-völgy; Arló - Borsodszentgyörgy: Palina-völgy; Hangony: Magas-hegy.
1767. *Paris quadrifolia* L.: Üde völgyalji bükkösökben és gyertyánosokban. **HBd** - Arló: Keresztenyik-völgy, Palina-völgy, a Vizes-lápa-bérctől északra lévő völgyben; Domaháza: Sípos-árnyék.
1812. *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce: Bükkösben, gyertyánosban. **HBd** - Hangony: Magas-hegy. **Uh** - Ózd: Ladány-völgy.
1823. *Epipactis microphylla* (Ehrh.) Swartz: Erdészeti feltáróút szélén, melegkedvelő tölgyesben, sziklai erdőben és idős bükkösben. **HBd** - Arló: Gyöngy-ág-bérc; Tarnalelesz: Szarvas-kő, Völgyi-Szarvaskő. **Uh** - Ózd: Ladány-völgy.
1825. *Epipactis helleborine* (L.) Crantz: Üde bükkösökben és gyertyánosokban. **Uh** - Ózd: Ladány-völgy, Nyeste-völgy.
1829. *Neottia nidus-avis* (L.) Rich.: Idősebb gyertyánegyes cserjésben, gyertyános tölgyesben és bükkösben. **HBd** - Ózd: Szilasalja-hegyes. **Uh** - Ózd: Ladány-völgy.
1845. *Orchis morio* L.: Mézskerülő gyepekben. **HBd** - Hangony: Magas-hegy; Ózd: Hársas-alja.
1849. *Orchis purpurea* Huds.: Fél-száraz gyepekben, cseres tölgyesben. **HBd** - Ózd: Pál-völgye, Szilasalja-hegyes. **Uh** - Arló: Cсахó-völgy; Királd: Bótai-völgy (az itteni erdőt néhány éve levágták).
1850. *Orchis militaris* L.: **H** Üde völgyalji réten néhány tő. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Köpüs-kút-völgy.
- 1853/a. **Orchis laxiflora* Lam. subsp. *elegans* (Heuff.) Soó: **H** Nádas-magassásos átmenetében 5 tő 2001-ben. **HBd** - Ózd: Nagy-fák-alja.
1857. *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó subsp. *incarnata*: **H** Magassásosokban. **HBd** - Arló:

- Hódos-völgy (kb. 150 tő, itt néhány tő *lusus leucantha* is); Ózd: Kúria (1 növény), Nagy-fák-alja (kb. 100 tő).
1858. *Dactylorhiza majalis* (Rchb.) Hunt et Summerh.: **H** Magassásosban egy növény. **HBd** - Arló: Hódos-völgy.
- 1858.1. *Dactylorhiza X Aschersoniana* (Hausskn.) Soó (*D. majalis X D. incarnata*): **H** Magassásosban egy növény. **HBd** - Arló: Hódos-völgy.
1878. *Eriophorum angustifolium* Honckeny: **H** Lápréten szórványos. **Uh** - Arló: A Várhegy alatt (a kék jelzés mentén).
1879. *Eriophorum latifolium* Hoppe: **H HBd** - Ózd: Szélső-lápa. **Uh** - Ózd: a GE gyáregysége mögött *Carex acuta* állományban ritka; Arló: Izra-völgy (lápréten), Csahó-völgy (itt forráslápon tömeges).
2134. *Stipa capillata* L.: Száraz gyepekben, sztyepréteken helyenként tömeges. **HBd** - Borsodszentgyörgy: Péter-völgy; Hangony: Magas-hegy.
2167. *Chrysopogon gryllus* (Torn.) Trin.: Sztyepréteken gyakran állományalkotó. **HBd** - Arló: Vas-hegy; Borsodszentgyörgy: Péter-völgy; Ózd: Körte-völgy, Szomolya. **Uh** - Ózd: Kőbánya-tető.

Summary

Data to the flora of the Heves-Borsod Hills and the Uppony Ridge

Á. BERÁNEK

Floristic data collected between 1998-2005 in the area of Heves-Borsod Hills and Uppony Ridge are presented. Several rare weedy and woody-steppe species have been detected as well as presence of some montain-elements have been confirmed. Species new to Heves-Borsod Hills are as follows: *Phegopteris connectilis*, *Alchemilla subcrenata*, *Astragalus austriacus*, *Lathyrus hirsutus*, *Thymelaea passerina*, *Bupleurum rotundifolium*, *Peucedanum cervaria*, *P. alsaticum*, *Linum austriacum*, *Geranium columbinum*, *Euphorbia exigua*, *Myosotis stricta*, *M. sparsiflora*, *Scutellaria hastifolia*, *Salvia aethiopsis*, *Misopates orontium*, *Orobanche reticulata*, *O. lutea*, *Arabis auriculata*, *Fumana procumbens*, *Artemisia pontica*, *Taraxacum serotinum*, *Lactuca perennis*, *Dianthus collinus*, *Ornithogalum pyramidale*, *Orchis laxiflora*.

Köszönetnyilvánítás:

Köszönet illeti BARTHA Csabát hasznos tanácsaiért és térképeinek rendelkezésemre bocsátásáért, MOLNÁR V. Attilát, PAPP Lászlót és SRAMKÓ Gábort egyes fajok meghatározásáért és a határozásban nyújtott segítségükért, továbbá VIRÓK Viktort a vajvirágok, FARKAS Sándort a palástfü meghatározásáért.

Irodalom

- ÁROKSZÁLLÁSY Zoltán (1977): A Bükk-vidék növénytakarója. In: Bükk útikalauz, Sport, Budapest: pp.: 107-109.
- BAKALÁR Sándorné – ORBÁN Sándor – PÓCS Tamás – VAJDA László (1975): Adatok a Tarnavidék mohafiórájához. – *Studia Botanica Hungarica* **10**: 111-114.
- BAKALÁR Sándorné – ORBÁN Sándor – SUBA János – TAKÁCS Béla (1982-83): A *Cypripedium calceolus* L. feltárt termőhelyei a Bükk-hegységben és környékén. – *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* **8**: 77-84.
- BÁNKUTI Károly – VOJTKÓ András (1995): Adatok a *Sonchus palustris* L. elterjedéséhez. – *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* **20**: 49-50.
- BÁNKUTI Károly (1998-99): A Mátra Múzeum Herbárium – a Gotthárd-gyűjtemény I. (Pteridophyta, Gymnospermatophyta, Monocotyledonopsida). – *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* **23**: 103-141.
- BÁNKUTI Károly (2000): A Mátra Múzeum herbárium – a Gotthárd-gyűjtemény II. (Dicotyledonopsida: Berberidaceae – Fabaceae). – *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* **24**: 77-93.
- BARTHA Csaba (1997): Florisztikai adatok a Hangony-völgyből. – *Kitaibelia* **2** (1): 69-70.
- BARTHA Csaba: A Hangony- és Hódos-völgye. – *Községek természeti értékei I.*, MME Észak-Borsodi Csoportja. pp.: 24.
- BENEDEK Ottó – ZAY Andrea (1987): Adatok a Heves-megyei Észak-Tarnavidék flórájához. – *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* **12**: 19-20.
- BORBÁS Vince (1875): Adalékok Közép-Magyarország Flórájához (Társulati Ügyek). – *Természettudományi Közlemények* **7**: 131-133.
- BORBÁS Vince (1877): Dr. Haynald L. érsek herbáriumának harasztféléi. – *Mathematikai és Természettudományi Közlemények* **14**: 437-458.
- BUDAI József (1914): Adatok Borsodmegye flórájához. – *Magyar Botanikai Lapok* **13**: 312-326.
- CENTHE Botond – CENTHE Huba (1969): *Primula vulgaris* Huds. a Tarna-vidéken. – *Botanikai Közlemények* **56**: 175.
- CSIKY János (1997): Salgótarján körüli oligocénkori homokkő felszínének vegetációja. – *Kitaibelia* **2** (2): 265.

- CSIKY János – SÜLYÖK József – SCHMOTZER András (1999): Adatok a Salgótarján körüli oligocén kori homokkő flórájához. – *Kitaibelia* **4** (1): 55-63.
- CSIKY János (2004): A Karancs, a Medves-vidék, és a Cerová vrchovina (Nógrád-Gömöri bazaltvidék) flóra- és vegetációtérképezése. Pécs, CD változat.
- HEVESI Attila (1977): A Bükk-vidék természeti földrajza. – in: Bükk útkalauz, Sport, Budapest: pp.: 9-48.
- HULJÁK János (1927): Florisztikai adatok a Bükk- és Mátra-hegyvidékének ismeretéhez. – *Magyar Botanikai Lapok* **26**: 23-25.
- HULJÁK János (1933): A *Micromeria rupestris* Wulf. a Bélkőn és néhány érdekesebb adat a Magyar Középhegység flórájából. – *Magyar Botanikai Lapok* **32**: 77-83.
- KOVÁCS Margit (1957): A Mátra újabb cönológiai és florisztikai adatai. – *Botanikai Közlemények* **47** (3-4): 356-358.
- KOVÁCS Margit (1962): Übersicht der Bachröhrliche (Glycerio-Sparganium) Ungarns. – *Acta Botanica Academiae Scientiarum Hungaricae* **8**: 109-143.
- KOVÁCS Margit (1963): A *Filipendulo-Geranium palustris* hazai állományainak áttekintése. – *Botanikai közlemények* **50**: 157-165.
- KOVÁCS Margit – MÁTHÉ Imre (1964): A mátrai flórájárás (Agriense) sziklavegetációja. – *Botanikai Közlemények* **51**: 2-18.
- LÁJER Konrád (1998): Az *Aldrovanda vesiculosa* L. újabb előfordulása és egyéb adatok Magyarország flórájának ismeretéhez. – *Kitaibelia* **3** (2): 263-274.
- LÁJER Konrád (2003): A *Caricetum buekii*, *Caricetum cespitosae*, *Caricetum paniceo-nigrae*, *Cirsietum rivularis* és *Sagittario-Sparganium emersi* hazai előfordulásáról. – *Kitaibelia* **8** (1): 35-42.
- LENGYEL Géza (1905): Florisztikai adatok Heves-vármegye északi részéből. – *Növényzeti Közlemények* **5** (1): 9-20., 51-56.
- SCHMOTZER András (1997): Florisztikai adatok a Déli- és az Északi-Bükkből. – *Kitaibelia* **2** (1): 71-74.
- SIMON Tibor (2001): A magyarországi edényes flóra határozója. – Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest pp.: 846.
- Soó Rezső (1937): A Mátra-hegység és környékének flórája. – *Magyar Flóraművek* I. 89 pp.
- Soó Rezső (1943): Előmunkálatok a Bükkhegység és környéke flórájához. – *Botanikai Közlemények* **40** (XL): 169-221.
- SRAMKÓ Gábor – VOJTKÓ András – HARMOS Krisztián – MAGOS Gábor (2003): Adatok a Mátra és környéke edényes flórájának ismeretéhez. – *Kitaibelia* **8** (1): 139-160.
- SUBA János (1963): Adatok a Tarna-vidék flórájához. – *Acta Academiae Paedagogicae Agriensis* **9**: 253-261.
- SUBA János (1969): A Tarna-vidék flórájának kritikai elemzése. – *Acta Academiae Paedagogicae Agriensis Nova Series* **7**: 379-413.
- SÜLYÖK József – MOLNÁR Attila (1996): Az *Epipactis pontica* Taubenheim Magyarországon. – *Kitaibelia* **1**: 66-70.
- SÜLYÖK József – SCHMOTZER András (1999): Adatok a Tarna-vidék és a Bükk északi előterének flórájához I. – *Kitaibelia* **4** (2): 367-380.
- VOJTKÓ András (1994): Adatok a Bükk hegység flórájához. – *Botanikai Közlemények* **81** (2): 165-175.
- VOJTKÓ András (1995): Az Upponyi szoros vegetációtérképe. – *Acta Academiae Agriensis Nova Series* **21**. Suppl 1: 363-370.
- VOJTKÓ András (1999): A *Valeriana simplicifolia* (Reichenb.) Kabath hazánkban és újabb adatok a Bükk hegység flórájához. – *Kitaibelia* **4** (1): 25-35.
- VOJTKÓ András (szerk.) (2001): A Bükk hegység flórája. – Sorbus 2001 kiadó, Eger, pp.: 340.
- VÖRÖSS László Zsigmond (1985): *Mnium hornum* és *Lycopodium clavatum* a Tarnavidéken, Domaházán. – *Botanikai Közlemények* **72** (1-2): 181-183.
- ZÓLYOMI Bálint (1928): Adatok a Bükk-hegység és környéke flórájához. – *Magyar Botanikai Lapok* **26**: 63-64.
- ZÓLYOMI Bálint (1934): *Dracocephalum austriacum* a Bélkőn (Adatok az Ómátra flórájához). – *Botanikai Közlemények* **31**: 35-37.
- ZILAHY Aladár (1968): *Dentaria glandulosa* W. et K. a bükki flórájárásban. – *Botanikai Közlemények* **55**: 168.
- ZSÁK Zoltán (1941): Florisztikai adatok a hazai növényvilág ismeretéhez. – *Botanikai Közlemények* **38**: 12-34.